Maciej Strutyński

ORCID: 0000-0002-7211-4803

Uniwersytet Jagielloński

Masoneria w dyskursie polskich środowisk prawicowych po 1989 roku

DOI: 10.19195/1643-0328.25.11

Słowa kluczowe: masoneria, teorie spiskowe, prawica, neoendecja

Wprowadzenie

Posługując się tytułem książki Arnauda de Lassusa *Masoneria — wielka tajemniczość*, możemy powiedzieć, że po 1989 r. nastąpił wzrost zainteresowania historią i działalnością wolnomularstwa. Oczywiście nie można twierdzić, że przed tą datą nie ukazywały się prace poświęcone masonerii; nie można wszak pominąć prac historycznych Ludwika Hassa¹, Leona Chajna².

W niniejszym artykule zaprezentowane zostanie postrzeganie wolnomularstwa przez część środowisk prawicowych. Widzenie masonerii przez te środowiska jest charakterystyczne dla wizji obecnej w spiskowych teoriach dziejów³.

W III RP zainteresowanie tematyką masońską ukierunkowało się w trzy nurty. Z jednej strony wolnomularstwo stało się tematem prac badawczych historyków. W tym nurcie

¹ L. Hass, *Sekta farmazonii warszawskiej. Pierwsze stulecie wolnomularstwa w Warszawie (1721–1821)*, Warszawa 1980; *idem*, *Wolnomularstwo w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII i XIX wieku*, Wrocław 1982; *idem*, *Ambicje, rachuby, rzeczywistość. Wolnomularstwo w Europie Środkowo-Wschodniej 1905–1928*, Warszawa 1984; *idem*, *Zasady w godzinie próby. Wolnomularstwo w Europie Środkowo-Wschodniej 1929–1941*, Warszawa 1987.

² L. Chajn, *Wolnomularstwo w II Rzeczypospolitej*, Warszawa 1975; *idem*, *Polskie wolnomularstwo 1920–1938*, Warszawa 1984.

³ Lech Zdybel pisze o badaczach przedwojennego ruchu narodowego: „Z problematyką »spiskowego« spojrzenia na dzieje i politykę stykają się też badacze ideowego rodowodu oraz ideologicznego (teoretycznego) zaplecza polskiej, narodowej formacji politycznej, której charakterystycznym, niemal atrybutywnym rysem była właśnie »spiskowa teoria historii«” — *idem*, *Idea spisku i teorie spiskowe w świetle analiz krytycznych i badań historycznych*, Lublin 2002, s. 32–33. Konstatację tę można także zasadniczo odnieść do współczesnego obozu narodowego.

plasuje się działalność Tadeusza Cegielskiego⁴, Norberta Wójtowicza⁵, Macieja B. Stępnia⁶, Łukasza Tomasza Sroki⁷ i innych autorów. Drugą grupę prac, choć niejednokrotnie łączącą się z pierwszą, stanowią te wydawane przez środowiska bliskie masonerii. Tu na czoło wysuwa się periodyk historyczny „Ars Regia”⁸, którego redaktorem naczelnym był T. Cegielski, sprawujący w latach 2000–2003 funkcję wielkiego mistrza Wielkiej Loży Narodowej Polski. Na łamach wspomnianego pisma prócz artykułów historycznych ukazywały się też czasem teksty tzw. desek łóżowych.

Osoby związane z Wielkim Wschodem Polski rozpoczęły wydawanie na początku lat 90. czasopisma „Wolnomularz Polski”. Periodyk ten powstał w 1993 r. z inicjatywy Adama Witolda Wysockiego i Mirosławy Dołęgowskiej-Wysockiej. Ostatni (49) numer pisma ukazał się pod koniec roku 2005. W 2012 r. pismo zostało reaktywowane⁹.

Osobnym nurtem w piśmiennictwie poświęconym masonerii były wydawnictwa prezentujące wrogi do niej stosunek. Wśród nich znajdują się publikacje prasowe oraz pozycje książkowe. Należy nadmienić, że wiele ze znajdujących się w obiegu publikacji antymasońskich jest reprintami prac, które zostały opublikowane w Polsce w okresie międzywojennym, co zdaje się świadczyć, że według ich współczesnych wydawców zachowują aktualność¹⁰.

Myśl antymasońska

Współczesna literatura antymasońska wydawana jest przez różne środowiska prawnicowe. Kwestia precyzyjnego zdefiniowania terminu „prawica” dostarcza pewnych trudności. Historycznie termin ten jest wywodzony z czasu Wielkiej Rewolucji Francuskiej i podzia-

⁴ T. Cegielski, *Ordo ex chaos. Wolnomularstwo i światopoglądowe kryzysy XVII i XVIII wieku*, t. 1. „Oświecenie Różokrzyżowców” i początki masonerii spekulatywnej 1614–1738, Warszawa 1994; *idem*, *Sekrety masonów: pierwszy stopień wtajemniczenia*, Warszawa 1992; *idem*, *Księga Konstytucji 1723 roku i początki wolnomularstwa spekulatywnego w Anglii*, Warszawa 2011.

⁵ N. Wójtowicz, *Wielki architekt wszechświata. Teologiczna krytyka masońskich wizji Boga*, Wrocław 1999; *idem*, *Masoni w wielonarodowości II Rzeczypospolitej*, Warszawa 2011; *idem*, *Masoneria. Mały słownik*, Warszawa 2006; *Sztuka królewska. Historia i myśl wolnomularstwa na przestrzeni dziejów*, red. N. Wójtowicz, Wrocław 1997.

⁶ M.B. Stępień, *Poszukiwacze prawdy. Wolnomularstwo i jego tradycja*, Lublin 2000.

⁷ Ł.T. Sroka, *Sprawiedliwi chcą być doskonali. Z dziejów wolnomularstwa w Krakowie od XVIII wieku do współczesności*, Kraków 2010; *Masoneria polska w kraju i na emigracji*, red. Ł.T. Sroka, Kraków 2012.

⁸ Pismo ukazywało się w latach 1992–2000 oraz 2006–2013.

⁹ *Co to jest „Wolnomularz Polski”?*, <http://wolnomularzpolski.com/about/> (dostęp: 4.06.2013).

¹⁰ Przykładowo można wymienić książki: F. Eger, *Żydzi i masoni we wspólnej pracy*, Warszawa 1908 (drugie wydanie ukazało się w latach 90. XX w.); I. Oksza-Grabowski, *Masoneria*, Poznań 1997; B. Chełmiński, *Masoneria w Polsce współczesnej*, Warszawa 1936 (współczesny wydawca nie podał daty reprintu); K.M. Morawski, W. Moszczyński, *Co to jest masoneria*, Poznań 1997; J.M. Caro Rodriguez, *Wolnomularstwo i jego tajemnice*, Krzeszowice 2001; S.J. Korczyński, *Masoneria (jej początki, organizacja, zasady i działanie)*, Krzeszowice 2003; K.M. Morawski, *Źródło rozbioru Polski*, Krzeszowice 2010. Niektóre z wymienionych pozycji miały po kilka wydań.

łu deputowanych zasiadających w Zgromadzeniu Narodowym. Jacek Bartyzel, opisując fenomen prawicy, pisze, że jest to

potoczne, ogólne i niejednoznaczne określenie doktryn oraz ruchów politycznych, broniących porządku społeczno-politycznego i/albo odwołujących się do przedpolitycznych zasad porządku „wyższego”, których wspólnym — negatywnym — mianownikiem jest przeciwstawianie się doktrynom i ruchom lewicowym, zwłaszcza rewolucyjnym, klasowym, egalitarystycznym i laicystycznym, jak jakobinizm, socjalizm czy komunizm¹¹.

Dla potrzeb niniejszej pracy przez termin „prawica” będziemy rozumieć środowiska polityczne oraz publicystów odwołujących się do wartości chrześcijańskich, antylewicowych. Wśród środowisk politycznych podejmujących tematykę antymasońską znajdują się partie polityczne, wydawnictwa publikujące taką literaturę oraz publicyści zamieszczający swe artykuły na łamach prasy.

Współczesna literatura antymasońska, jak zostało to już wspomniane, chętnie nawiązuje do publikacji, które ukazały się w okresie II RP. Rodzi się zatem pytanie, czy obecni autorzy jedynie powielają stare schematy, czy też pojawiają się nowe wątki.

Aby odpowiedzieć na to pytanie, należy przyrzeć się głównym tematom literatury antymasońskiej obecnym w okresie międzywojennym. Przemysław Waingertner w pracy *Wolnomularstwo II Rzeczypospolitej w oczach współczesnych* wyszczególnia kilka zagadnień pojawiających się w tym czasie. Autor ten zauważa, że zasadniczym składnikiem międzywojennego wizerunku wolnomularstwa było traktowanie go jako „wszechwładnej mafii”¹². Przedwojenni publicyści byli przekonani o wpływach masonerii w gabinetach rządowych (zwłaszcza Ministerstwo Spraw Zagranicznych miało być podatne na wpływy masońskie), wojsku oraz w świecie nauki. Wysuwano także oskarżenia o inspirującą rolę wolnomularstwa w powstawaniu partii politycznych i ich programów. Oczywiście w II RP loże wolnomularskie funkcjonowały, jednakże brak jest dowodów na taki wpływ na polskie życie polityczne, jaki przypisywali im ich przeciwnicy. P. Waingertner zauważa, że:

Podkreślana przez wrogie zakonowi ośrodki polityczne przynależność wielu braci do rządów polskich była faktem. Jednakże nie możemy wyciągać z tego faktu wniosku, że realizowały one „politykę masońską”. Członkostwo w zakonie było tylko jednym z wielu elementów obrazujących i kształtujących poglądy, a co za tym idzie i działalność ministrów — wolnomularzy¹³.

Kolejnym problemem pojawiającym się w okresie dwudziestolecia międzywojennego była kwestia lojalności Polaków będących wolnomularzami wobec ojczyzny. Obawiano się, że polscy masoni działają na szkodę interesu narodowego RP. Przeciwnicy wolnomularstwa twierdzili, że polskie loże podporządkowane są zwierzchnikom w Anglii i Niemczech. Obecne były także zarzuty o słuzenie masonerii żydowskiej¹⁴.

Trzecim motywem w dyskursie antymasońskim była kwestia stosunku wolnomularstwa do Kościoła katolickiego. Dość powszechnie w kręgach przeciwników sztuki królewskiej traktowano ją jako „antykościół”, czyli, jak stwierdza P. Waingertner, przypisywano

¹¹ J. Bartyzel, *Prawica*, <http://www.legitymizm.org/ebp-prawica> (dostęp: 12.12.2013).

¹² P. Waingertner, *Wolnomularstwo II Rzeczypospolitej w oczach współczesnych*, Łódź 1999, s. 46.

¹³ *Ibidem*, s. 45.

¹⁴ *Ibidem*, s. 65.

jej miano „organizacji zwalczającej Kościół Rzymskokatolicki, nastawionej antykatolicko, a nawet szerzej — antyreligijnie, ateistycznie”¹⁵. Publicyści związani z Kościołem oraz sympatyzujący z obozem narodowym wskazywali na działania masonów mające na celu eliminację wartości katolickich z życia społecznego Polski. P. Waingertner stwierdza, że na poparcie tych zarzutów przytaczano

rozwijanie „ruchu bezbożniczego”, akcję na rzecz ślubów cywilnych i rozwodów, popieranie idei świadomego macierzyństwa i regulacji urodzeń, popularyzowanie neomaltuzjanizmu, propagowanie „kultury nagości” i „wyuzdania”, wprowadzenie „śmiałej” mody kobiecej, rugowanie łaciny ze szkół i instytucji państwowych, głoszenie ideologii równouprawnienia mniejszości religijnych, zastępowanie pochówku katolickiego kremacją i realizowanie pomysłu „cmentarzy bezwyznaniowców”¹⁶.

Można zatem powiedzieć, że przeciwnicy masonerii wszelkie procesy związane z sekularyzacją życia społecznego wiązali z działalnością masonerii. Ta ich rzekoma działalność miała wpływać destrukcyjnie na życie społeczne.

Ostatnią kwestią podniesioną przez Waingertnera jest istnienie stereotypu łączącego działalność masonerii ze środowiskami żydowskimi. W wyniku połączenia tych dwóch elementów powstała nośna konstrukcja myślowa znana jako „judeomasoneria” lub „żydomasoneria”. Propagowanie tego stereotypu w II RP przyczyniało się także do zwiększania napięć narodowościowych.

Wspomniane powyżej zagadnienia mogą być swoistym punktem odniesienia dla analizy współczesnego dyskursu antymasońskiego. Zobaczymy, na ile w nim się odnajdują współcześni przeciwnicy wolnomularstwa w Polsce oraz jakie pojawiają się nowe elementy w tym obrazie.

Wspomniane częste odwoływanie się współczesnych środowisk pravicowych do broszur i książek wydanych przed II wojną światową wynika, jak się wydaje, z dwóch powodów. Po pierwsze, zwłaszcza w okresie tuż po roku 1989 najłatwiejszą formą propagowania treści antymasońskich było wykorzystanie gotowego już korpusu treści, które uznawano za wartościowe. Wiązało się to z wypełnieniem pewnego braku współczesnej publicystyki. Stąd relatywnie częste publikowanie reprintów przedwojennych wydawnictw.

Drugą przyczyną, łączącą się z pierwszą, było uznanie, że dotychczasowe ustalenia tropicieli wpływów masońskich w polityce są aktualne.

Należy także spróbować pokrótce scharakteryzować środowiska, które problematykę masońską uznają za ważną i dają temu wyraz w swoich publikacjach. Tematyka ta pojawiała się niejednokrotnie na łamach pism związanych ze współczesnym ruchem narodowym¹⁷. Nie wszystkie partie polityczne zaliczane do tzw. neoendecji podejmo-

¹⁵ *Ibidem*, s. 70.

¹⁶ *Ibidem*, s. 77 — autor podaje także, że nawet próba podpalenia kościoła Mariackiego w Krakowie w 1924 r. została uznana za wynikłą z inspiracji wolnomularskiej.

¹⁷ Ugrupowaniom narodowym po 1989 r. poświęcono m.in. następujące publikacje: J. Tomaszewicz, *Ugrupowania neoendecyjne w III Rzeczypospolitej*, Toruń 2003; G. Tokarz, *Ruch narodowy w Polsce w latach 1989–1997*, Wrocław 2002. J. Tomaszewicz zwrócił uwagę na trudności związane z definiowaniem współczesnego ruchu narodowego. Związane to było z różnicą w podejściu do dziedzictwa myśli narodowej z okresu II RP przez współczesne środowiska odwołujące się do tej myśli. Tomaszewicz zauważył, że: „Współczesne ugrupowania ruchu narodowego, nawiązujące do tradycji Dmowskiego nazwać [...] można »neo-« lub

wały tę tematykę. Ponadto najczęściej nie była ona wiodącym problemem w programach politycznych tych partii.

Jedną z tych partii było zarejestrowane w 1990 r. Stronnictwo Narodowe „Szczerebiec” (SN „Szczerebiec”) założone przez mec. Mariana Barańskiego¹⁸. M. Barański na przełomie lat 70. i 80. XX w. działał w utworzonym przez siebie Komitecie Samoobrony Polskiej (KSP). Działacze KSP wydawali periodyk „Samoobrona Polska”, na łamach którego obecna była tematyka antymasońska. W 1982 r. ukazał się w drugim obiegu *Elementarz wiedzy narodowej* zbierający najważniejsze według redakcji pisma artykuły, w tym dział poświęcony masonerii.

W połowie lat 90. SN „Szczerebiec” jako kontynuator tradycji KSP opublikowało drugie wydanie *Elementarza*. Znalazły w nim miejsce obszerne rozdziały: „Masoneria wczoraj i dziś” oraz „Sytuacja w Kościele dzisiaj”. Dodatek — „Masoński plan zniszczenia Kościoła”¹⁹.

Także w latach 90. XX w. powstało Stronnictwo Narodowe „Ojczyzna” (SN „Ojczyzna”). Partia ta wydawała periodyk „Ojczyzna” ukazujący się do roku 2000²⁰. Na łamach pisma prezentowano przekonanie o wpływie na polską historię i życie polityczne obcych czynników. Jeden z czołowych publicystów tego środowiska stwierdził:

Wiemy, że każde wielkie i ważne dzieło [...] poprzedza usilna praca często całych sztabów ludzkich. Działania przestępcze, zbrodnie, wojny i przewroty są także z reguły poprzedzone często długotrwałymi przygotowaniem, które określamy jako spiski.

Odnosząc to przekonanie do sytuacji Polski, konstatuje: „Niestety, spiski przeciw Polsce najczęściej się udają, czego najlepszym przykładem są tragiczne, nieudane powstania”²¹.

Wiele uwagi poświęcano zwłaszcza wiekom XVIII i XIX, kiedy to według redakcji obce wpływy miały być szczególnie mocne. Przejawiać się to miało przede wszystkim w inspirowaniu polskich powstań narodowych.

Tematyki masońskiej nie lekceważyła Młodzież Wszechpolska (MW). W publicystyce organizacyjnej powielano przekonanie o rozkładowym działaniu idei masońskich wśród polskich elit politycznych w XVIII i XIX w.²²

Młodzież Wszechpolska we współpracy z wydawnictwem „Ostoja” wydawała książki w serii „Biblioteka Wszechpolaka”. Wśród nich znalazły się pozycje krytyczne wobec

»post-encjęją«, choć w niektórych, najskaźniej epigońskich przypadkach, właściwsze jest miano »paleo-encjęją« — *idem, op. cit.*, s. 10. W niniejszym artykule »ugrupowaniami narodowymi«, »środoiskami narodowymi« itp. nazywa się te organizacje, które same określać się tą nazwą. Jednoznaczne zdefiniowanie pojęcia prawicy nastęca wiele problemów. W tym artykule pojęcie to jest odnoszone do środowisk politycznych i publicystów, którzy uznają katolicyzm za fundament ideowy państwa.

¹⁸ Partia już nie istnieje. W 2002 r. Sąd Okręgowy w Warszawie dokonał wykreślenia partii z rejestru — zob. http://www.imsig.pl/pozycja/2002/219/11480,Stronnictwo_Narodowe_SZCZERBIEC (dostęp: 23.11.2013).

¹⁹ *Elementarz wiedzy narodowej*, red. M. Barański, Warszawa 1995, s. 61–95, 153–216.

²⁰ Partia formalnie przestała istnieć w 1997 r., jednak pismo „Ojczyzna” ukazywało się nadal. Profil ideowy nie zmienił się.

²¹ M. Prystupa, *O spiskowej teorii dziejów*, „Ojczyzna” 1992, nr 11 (32), s. 2.

²² Zob. Ł. Kluska, *Przyczyny upadku I Rzeczypospolitej*, „Wszechpolak” 2000, nr 2 (100), s. 25.

wolnomularstwa. W serii tej ukazały się m.in. prace biskupa Józefa Sebastiana Pelczara, kardynała José Marii Caro Rodriguez, Witolda Sawickiego i innych²³.

Bardzo wyraźne antymasońskie nastawienie ma środowisko skupione wokół periodyku „Wolna Polska” i wydawnictwa WERS. Redaktor naczelny periodyku i właściciel wydawnictwa, Zbigniew Rutkowski, od lat 90. XX w. w publikowanych tekstach dawał wyraz przekonaniom antymasońskim. Warto zauważyć, że nie poprzestał na jedynie publicystycznej walce z wolnomularstwem w Polsce. W 2001 r. skierował wniosek do Ministra Sprawiedliwości, Prokuratora Generalnego „o wszczęcie postępowania w sprawie działalności wolnomularstwa na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”²⁴.

Oczywiście nie jest to pełna lista środowisk prawniczych w Polsce, które poruszały tematykę wolnomularską. Z pewnością wymienić należy także wydawany przez Macieja Giertycha periodyk „Opoka w Kraju”, na łamach którego wielokrotnie pojawiała się to zagadnienie²⁵.

Nie można także pominąć postaci Stanisława Krajskiego — autora wielu książek, w których dowodzi negatywnej roli masonerii w Polsce²⁶.

Powyższa niepełna charakterystyka pozwala zauważyć, jak różne środowiska prawnicze zwracały i zwracają uwagę na kwestie wolnomularstwa w Polsce. Wszystkie je łączy przekonanie o negatywnym wpływie masonerii na życie społeczno-polityczne i religijne.

Spróbujmy teraz przyrzeć się, jak działalność wolnomularstwa polskiego jest oceniana w poszczególnych płaszczyznach życia społecznego. Jednym z głównych zarzutów stawianych masonerii od dziesięcioleci jest jej rzekomy wpływ na politykę wewnętrzną państwa.

Krytyce poddawana jest demokracja, która według przeciwników masonerii jest przez nią wykorzystywana do własnych celów. Ponadto współczesna demokracja pozbawiana jest pierwiastka religijnego. Za kulisami demokracji parlamentarnej kryją się bracia lożowi. W publikacji sygnowanej przez SN „Szczerebiec” wyrażono przekonanie, że:

W warunkach demokracji zachodnich masoneria opanowuje ważniejsze partie polityczne i to nawet o programach przeciwnych: od lewicy do prawicy. Potem zaś kandydaci wyłonieni przez loże staczają uzgodnioną przez loże walkę wyborczą²⁷.

²³ Zob. J.S. Korczyński, *op. cit.* (Korczyński to pseudonim J.S. Pelczara); J.M. Caro Rodriguez, *op. cit.*; W. Sawicki, *Organizacje tajne w walce z Kościołem. Antykościół tajny — zarys*, Krzeszowice 2004; J.F. Dillon, *Masoneria zdemaskowana, czyli walka antychrysta z Kościołem i z cywilizacją chrześcijańską*, Krzeszowice 2001; Św. Maksymilian Maria Kolbe o masonerii i Żydach. *Pisma wybrane*, red. S. Krajski, Krzeszowice 1998; J. Warszawski, *Związły komentarz do wydanej przez Kongregację Doktryny Wiary „Deklaracji” o przynależności do stowarzyszeń masońskich*, Krzeszowice 2002. Warto zauważyć, że zasadniczo są to przedruki prac, które ukazały się przed II wojną światową.

²⁴ Z. Rutkowski, *Wniosek do Ministra Sprawiedliwości, Prokuratora Generalnego o wszczęcie postępowania w sprawie działalności wolnomularstwa na terenie Rzeczypospolitej Polskiej zawierający Memorandum w sprawie zagrożenia niepodległości Państwa Polskiego przez działającą w Polsce masonerię*, Poznań 2001.

²⁵ M. Giertych w latach 90. XX w. związany był ze Stronnictwem Narodowym „senioralnym”, potem z Ligą Polskich Rodzin.

²⁶ Zob. S. Krajski, *Masoneria polska 1993*, Warszawa 1993; *idem*, *Masoneria polska i okolice*, Warszawa 1997; *idem*, *Masoneria polska 1999*, Warszawa 1999; *idem*, *Szkice o masonerii i pogaństwie*, Warszawa 2000; *idem*, *Masoneria polska 2009*, Warszawa 2009; *idem*, *Masoneria i kryzys*, Warszawa 2010; *idem*, *Masoneria i scjentologia*, Warszawa 2011; *idem*, *Masoneria polska 2012*, Warszawa 2012.

²⁷ *Elementarz...*, s. 78.

Autor *Elementarza wiedzy narodowej* konkludował, stwierdzając, że zachodnie rządy demokratyczne są w istocie masońskimi i należy traktować te pojęcia jako synonimy²⁸.

Zarzut ten pojawia się także w publicystyce przedwojennej. Nie dowierzano w jawność procedur demokratycznych, uważając, że społeczeństwo nie zdaje sobie sprawy z istnienia ukrytych sił sterujących społecznymi wyborami. Takie podejście, jak widać, w środowisku antymasońskim jest stałe.

Krytycy masonerii uważają, że demokracji przypisuje się wartość absolutną. Staje się ona przez to częścią świeckiej religii współczesnego świata. Stanisław Krajski źródło takiego spojrzenia na demokrację upatruje w myśli Jana Jakuba Rousseau i jego koncepcji umowy społecznej. Według Krajskiego:

J.J. Rousseau tworzy nową religię. Jej Bogiem, Panem i Prawodawcą jest Wola zbiorowa. [...] Prawo w nim obowiązujące to zbiór dogmatów formułowanych przez „kapłanów”, lecz ogłaszanych przez samego Boga w sakralnym misterium demokratycznego głosowania²⁹.

Autor książki *Masoneria i kryzys* dostrzega zagrożenie dla człowieka i Kościoła w myśli oświeceniowej. Poglądy J.J. Rousseau są według Krajskiego nie do pogodzenia z chrześcijańską wizją człowieka. Co więcej, trudno sobie wyobrazić współistnienie myśli chrześcijańskiej i oświeceniowej. S. Krajski zauważa także, że:

Główną przeszkodą w budowaniu „świętej demokracji” jest Kościół, który głosi inną religię, który broni indywidualnego człowieka ukazując mu inną, prawdziwą wolność i drogę, która do tej wolności go doprowadzi³⁰.

Demokracja w tym ujęciu jawi się zdecydowanie jako ustrój sprzyjający działalności masonerii, która w sposób niejawni wpływa na nią. Przeciwnicy masonerii uważają, że zasady, które są afirmowane w ustroju demokratycznym, takie jak równość, wolność, braterstwo i tolerancja, są proveniencji masońskiej. Ich ujęcie jest inne niż w chrześcijaństwie. W rzeczywistości masoneria ma proponować ich całkowicie przeciwstawne rozumienie. Autorzy *Elementarza wiedzy narodowej* uważają, że ideologia masonerii, mimo iż werbalnie głosi zasadę wolności, w rzeczywistości swoim członkom wolność zabiera, bezwzględnie ich sobie podporządkowując.

Ponadto wolność masońska jest jedynie „wolnością od”. We wspomnianym *Elementarzu* czytamy, że

wolność po masonsku objawia się w hasło „wyzwolenia” człowieka od „przesądów i ciemnoty”, to jest — od wyznawania wartości religijnych i moralnych. Oczywiście, przejęcie tego rodzaju „wolnością” rodzi w następstwie egoizm, a dalej — zobojętnienie na los bliźnich i poniekąd na swój własny, hedonizm, oportunizm, brak celu i sensu życia³¹.

W przytoczonym powyżej cytacie należy zwrócić uwagę na jeszcze jedną kwestię. W przedstawionej krytyce pojawia się także pewien typ człowieka, jaki starają się ukształtować, według publicystów antymasońskich, wolnomularze. Mason jawi się jako osoba niemoralna i egoistyczna.

²⁸ *Ibidem*, s. 79.

²⁹ S. Krajski, *Masoneria i kryzys*..., s. 120.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Elementarz*..., s. 75.

Nadmieńmy na marginesie, że pojawiają się także głosy, które sugerują istnienie wpływów masonskich na polskie szkolnictwo. S. Krajski dopatrywał się podobieństw między założeniami programu „Nowa Szkoła” a poglądami pedagogicznymi Andrzeja Nowickiego, wieloletniego Wielkiego Mistrza Wielkiego Wschodu Polski, i Rudolfa Steinera³². Krajski ostro skomentował to, podkreślając, że:

Do polskiej szkoły wprowadza się dziś masonską, lucyferyczną pedagogikę. [...] Nikt już zaś nie zaprzeczy, że program „Nowej Szkoły” nie ma nic wspólnego z pedagogiką prawdy, dobra i mądrości, że stanowi jakąś modyfikację programu relatywizmu poznawczego i moralnego, programu gdzie człowieka stawia się na miejscu Boga³³.

Wracając do zagadnień ustrojowych i ich ideowych podstaw, spójrzmy na kwestię równości. Ideologowie antywolnomularscy podkreślają, że między ludźmi nie panuje taka równość, jaką postulują wolnomularze. M. Barański podkreślał, że przyjęcie takiej zasady równości niweczy postęp. Pisał:

Bez różnicy potencjałów i energii życie zamiera i następuje śmierć. [...] Na podobnej zasadzie funkcjonują społeczeństwa i narody. Absolutne zniwelowanie różnic oznaczałoby w rezultacie krach jakiegokolwiek życia społecznego³⁴.

Autor podkreślał, że równości w świecie jest niewiele. Stwierdzał on, że o równości można mówić w kontekście soteriologicznym; każdy człowiek ma możliwość bycia zbawionym. Główny ideolog SN „Szczerbiec” dowodził, że domaganie się równości stanowi wyjście poza prawa boskie. Autorytatywnie stwierdzał on, że:

Jest to jawny bunt przeciwko prawom Bożym. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że jednym z podstawowych praw Bożych jest nierówność, nawet nierówność w miłości. Wszak to sam Bóg-Człowiek wyróżnił spośród wszystkich Apostołów jednego — Piotra, a najbardziej umiłował Jana³⁵.

Pojęcie braterstwa według M. Barańskiego miało zastąpić chrześcijańskie pojęcie miłości bliźniego. Jest on zdania, że: „W czasach dzisiejszych »braterstwo« przekształciło się po części w »proletariusze wszystkich krajów łączcie się«, częściowo zaś w »humanitaryzm«”³⁶. Zwraca on też uwagę na to, że humanitaryzm masonski jest szkodliwy, gdyż redukuje życie człowieka do sfery materialnej, pomijając kwestie duchowe³⁷.

Publicyści antymasońscy uważają, że obecność wartości kojarzonych przez nich jednoznacznie ze sztuką królewską jest dla społeczeństw szkodliwa.

Interesującym problemem jest także przekonanie tych środowisk o obecności tych wartości w konstytucji RP z 1997 r. Zgromadzenie Narodowe przyjęło projekt ustawy zasadniczej, który został poddany pod referendum. W referendum większość obywateli opowiedziała się za jej przyjęciem. W okresie przedreferendalnym miały miejsce liczne dyskusje publiczne poświęcone fundamentom etycznym proponowanego dokumentu. Wśród głosów krytycznych były także i te dotyczące obecności wartości chrześcijańskich,

³² S. Krajski, *Masoneria polska 1999...*, s. 108.

³³ *Ibidem*, s. 111.

³⁴ *Elementarz...*, s. 76.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ *Ibidem*, s. 77.

³⁷ *Ibidem*.

w tym także *invocatio Dei*. Mimo przyjęcia Konstytucji w 1997 r. niektóre środowiska nadal ją krytykowały. S. Krajski stwierdził, że:

Nie jest tak trudno zauważyć, że masońska antropologia i [...] program polskich „Szkotów” [chodzi o Wielką Lożę Narodową Polski — M.S.] znalazły w niej swoje odzwierciedlenie i tym samym stały się oficjalną państwową antropologią i programem w naszym kraju³⁸.

Przyjęcie kompromisowej formuły *invocatio Dei* nie spotkało się z przychylnością środowisk prawicowych³⁹. Autor książki *Masoneria polska 1999* uznał, że pojęcie Boga znajdujące się w Konstytucji ma charakter niechrześcijański, a dla potwierdzenia swoich słów zacytował arcybiskupa Józefa Michalika: „Ukazanie Pana Boga tylko jako źródło tych wyliczonych wartości z pominięciem stwierdzenia, że jest On Stwórcą, Bogiem żywym, Prawodawcą”⁴⁰.

Warto także przytoczyć jako podsumowanie rozważań o Konstytucji stwierdzenie S. Krajskiego, który uznał:

Takie więc *invocatio Dei* jest, w istocie, odwołaniem się do wszystkich możliwych religii i wierzeń, Kościołów, zborów, synagog i sekt. Stawia ono pomiędzy nimi znak równości. Jest to, w konsekwencji, *invocatio Dei* tylko jednej religijnej opcji, opcji, którą reprezentuje masoneria, opcji, która przyjmuje, znaną nam z Pisma Świętego, naukę Lucyfera i uznaje człowieka za boga⁴¹.

Widać w tych wypowiedziach połączenie kwestii odnoszących się do ustroju z kwestiami religijnymi. Politycy i publicyści prawicy zasadniczo jednogłośnie opowiadają się za obecnością wartości chrześcijańskich w życiu publicznym. To samo, rzecz jasna, odnosi się do wszelkich stanowionych praw.

Anonimowy autor broszury *Polacy pod okupacją żydo-masońską* uznał, że żydomasoneria jest zagrożeniem dla Polski, gdyż ma wpływ na społeczeństwo. W broszurze znajdujemy zdanie mówiące, że: „Śmiertelny nasz wróg — żydomasoneria — poprzez radio, prasę, tv, zwyrodniałe filmy, satanistyczną muzykę, wychował społeczeństwo w duchu niewolniczym, nihilistycznym, obozowym”⁴².

Negatywny wpływ masonerii ma się zaznaczać nie tylko w sferze fundamentów ideowych państwa, czyli zasad, na których mają być oparte instytucje państwa i jego prawa. Przeciwnicy wolnomularstwa są przekonani o spiskowej działalności członków łóż przeciwko państwu polskiemu. Podkreśla się przy tym międzynarodowe kontakty wolnomularzy i ich podległość kosmopolitycznemu zwierzchnictwu. Redaktor „Wolnej Polski”, Zbigniew Rutkowski, w swym wniosku do Ministra Sprawiedliwości podkreślił,

³⁸ S. Krajski, *Masoneria polska 1999...*, s. 158.

³⁹ Preambuła nowej Konstytucji brzmi: „W trosce o byt i przyszłość naszej Ojczyzny [...] my, Naród Polski — wszyscy obywatele Rzeczypospolitej, zarówno wierzący w Boga będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości, dobra i piękna, jak i nie podzielający tej wiary, a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł” — *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483> (dostęp: 11.12.2013).

⁴⁰ S. Krajski, *Masoneria polska 1999...*, s. 159.

⁴¹ *Ibidem*, s. 159–160.

⁴² *Polacy pod okupacją żydo-masońską czyli jak odebrać żydo-masonerii władzę nad Polską*, b.m.r.w., s. 4. Jako wydawcę broszury podano Instytut Antymasoński w Pcimiu, Wydawnictwo „Czarna Świeca”.

że głównym celem politycznym masonerii jest utworzenie „Republiki Świata i jednego rządu światowego”⁴³.

Argumentował także, że aby to osiągnąć, muszą zostać pozbawione swej suwerenności państwa narodowe. Z. Rutkowski stwierdził, że

realizacja jego [celu, stworzenia rządu światowego — M.S.] z natury rzeczy musi pociągać za sobą pozbawienie niepodległości państw mających podlegać temu rządowi, dążenie do tego przez masonerię w Polsce nosi na sobie znamiona przestępstwa określonego w art. 127, par. 1 polskiego kodeksu karnego⁴⁴.

Także wydarzenia ostatnich lat w Polsce zostały ocenione przez pryzmat możliwości działania masonerii. Główna postać współczesnej myśli antymasońskiej w Polsce, S. Krajski, sugeruje, że katastrofa prezydenckiego samolotu w Smoleńsku w 2010 r. mogła być wynikiem spisku polskich i rosyjskich masonów. Oczywiście w tym wypadku nie można by mówić o katastrofie, a o zamachu. Autor książki *Masoneria polska 2012* dedukuje istnienie loży masońskiej P3, która miałaby w znaczący sposób wpływać na sytuację wewnętrzną w Polsce. Ta hipotetyczna loża miałaby współpracować z masonerią rosyjską, która według S. Krajskiego opanowała GRU (Głównoje Razwiedywatielnoje Uprawlenije — Główny Zarząd Wywiadowczy). Krajski sugeruje, że loża P3 wraz z masonerią rosyjską, czyli w praktyce z GRU, miałaby dokonać zamachu na polski samolot⁴⁵. Co ciekawe, autor ten nie wyklucza, że Władimir Putin nie kontroluje rosyjskich służb specjalnych. Krajski, zastanawiając się nad taką możliwością, pisze:

Jeśli założymy, że Tusk i Putin wpadli w pułapkę zastawioną przez masonerię, przez rosyjskie wojskowe służby specjalne i lożę P3, to wyciągnąć możemy tylko jeden wniosek — siły te znacznie się umocniły, szczególnie w Polsce, i ich wpływ na funkcjonowanie obu państw [...] jest ogromny⁴⁶.

Publicyści z obozu antymasońskiego zauważają znaczny wpływ wolnomularstwa na polską politykę wewnętrzną i zewnętrzną. Powielają stare stereotypy o wszechwładzy masonerii i o przemożnym jej wpływie na władze państwowe. Obecny jest także wątek wolnomularstwa jako organizacji międzynarodowej, która przez loże krajowe realizuje własną politykę sprzeczną z polską racją stanu.

⁴³ Z. Rutkowski, *op. cit.*, s. 12.

⁴⁴ *Ibidem*. Wspomniany artykuł Kodeksu karnego głosi: „Kto, mając na celu pozbawienie niepodległości, oderwanie części obszaru lub zmianę przemocą konstytucyjnego ustroju Rzeczypospolitej Polskiej, podejmuje w porozumieniu z innymi osobami działalność zmierzającą bezpośrednio do urzeczywistnienia tego celu, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 10, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności” — Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 — Kodeks karny, <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970880553> (dostęp: 15.12.2013).

⁴⁵ S. Krajski, *Masoneria polska 2012...*, s. 154.

⁴⁶ *Ibidem*, s. 184. W książce tej S. Krajski kreśli szeroki obraz wpływów masonerii w Polsce, zarówno związanej z tradycją anglosaską, jak i francuską. Przez pryzmat rzekomych wpływów masońskich analizuje także m.in. likwidację Wojskowych Służb Informacyjnych (WSI), ustawę o możliwości wprowadzenia stanu wyjątkowego, działalność Janusza Palikota, wydarzenia związane z obecnością krzyża na Krakowskim Przedmieściu w 2010.

Masoneria = antykościół?

W wyraźny sposób w publicystyce antymasońskiej widać zwracanie uwagi na założenia ideowe masonerii i częste podkreślanie ich sprzeczności z chrześcijańską wizją człowieka i świata.

Jak się wydaje, znaczna część literatury krytycznej wobec masonerii akcentuje właśnie jej wrogość wobec chrześcijaństwa. Często wolnomularstwo określane jest mianem „antykościół”⁴⁷. Ponadto masoneria ma nie tylko atakować Kościół katolicki z zewnątrz, lecz także stara się przeniknąć do jego środka w celu dokonania dekonstrukcji jego nauczania.

Środowiska antymasońskie bardzo często przypominają nauczanie Kościoła katolickiego względem masonerii. Służy temu wielokrotne przytaczanie wypowiedzi Stolicy Apostolskiej na temat sztuki królewskiej. Prawicowe oficyny wydawnicze publikowały teksty encyklik i opracowania poświęcone temu zagadnieniu⁴⁸.

Obecne jest w tych środowiskach postrzeganie masonerii jako *quasi*-religii, religii fałszywej. W wydanej w Toronto, ale kolportowanej w Polsce, broszurze autorstwa Romualda Gładkowskiego czytamy, że „masoneria współ z żydami odrzuca Mesjasza Nadprzyrodzonego i tym samym odrzuca Boga prawdziwego. Czyli jest religią bałwochwalczą”⁴⁹.

Masoni mają także, według słów R. Gładkowskiego, zredukować postać Jezusa Chrystusa do rzędu innych założycieli religii, takich jak Budda, Konfucjusz, i nie uznawać prawdziwego Syna Bożego⁵⁰. Z tego m.in. względu chrześcijanie nie mogą akceptować doktryny masońskiej. Środowiska antymasońskie nie wierzą w zapewnienia przedstawicieli masonerii, że większość wolnomularzy akceptuje wiarę w Boga. Wspomniane środowiska podkreślają, że masoński Absolut nie jest tożsamy z Bogiem chrześcijan. Założenia ideowe są bowiem nie tylko niechrześcijańskie, lecz wręcz antychrześcijańskie. S. Krajski uważa, że:

Tym, co stworzyło masonerię jest gnoza — zjawisko intelektualno-religijno-społeczne o takim wewnętrznym zróżnicowaniu, że trudno jest uchwycić i wskazać jego granice. Etykieta gnozy pasuje w równym stopniu do hinduizmu, masonerii, New Age [...]: Istotą gnozy jest przyznanie człowiekowi statusu Boga⁵¹.

W ten sposób człowiek ma buntować się przeciw prawdziwemu Bogu, realizując w praktyce lucyferyczne hasło *non serviam*.

Krajski uważa, że masoni związani są z szatanem w różny sposób. Stwierdza on:

⁴⁷ Termin ten często bywa akcentowany w tytułach książek — zob. H. Czepułkowski, *Antykościół w natarciu*, Warszawa 1994 (książka ta miała kilka wydań i różnych wydawców); J. Kowalski, K. Bar, *Europejski antykościół*, Warszawa 2005; W. Sawicki, *op. cit.*; P. Virion, *Rząd światowy. Globalizm, antykościół i superkościół*, Komorów 2006.

⁴⁸ Zob. P.A. Fisher, *Szatan jest ich Bogiem. Encykliki papieskie i wolnomularstwo*, Poznań 1995; G. Virebeau, *Papieże wobec masonerii*, Komorów 2008; *Papieże o Żydach, masonerii, komunizmie*, red. Z. Rutkowski, Poznań 1999; Leon XIII, *Humanum genus (o sekcje masońskiej)*, Krzeszowice 2003; A. Dunajewski, *Pełen apostolskiej troskliwości (List pasterski w sprawie masonerii)*, Krzeszowice 2005.

⁴⁹ R. Gładkowski, *Gdy zostaniesz farmazonem*, Toronto 1991, s. 24.

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ S. Krajski, *Masoneria polska 1993...*, s. 108.

Jedni z nich są jego świadomymi pomocnikami. Inni dali się zwieść jakimś jego wcieleniom — uwierzyli duchowi (czy „bogu”), który do nich przyszedł. Jeszcze inni są niewolnikami swojej pychy i ze względu na nią przyjmują sformułowaną przez szatana doktrynę. Jeszcze inni zostali zniewoleni przez „Braci” lub zauroczyli się, niejako sami z siebie⁵².

Zarzuty o ukryty lub jawny satanizm są stałym elementem walki z masonerią. Środowiska antymasońskie jako dowód podają *Hymn do Szatana* Giosue Carducciego⁵³ oraz wypowiedzi Alberta Pike’a⁵⁴. Literatura antymasońska w tym zakresie wiele zawdzięcza Leo Taxilowi (prawdziwe nazwisko: Marie Joseph Gabriel Antoine Jogand-Pagés), który w XIX w. fabrykował dowody na istnienie kultu szatana w masonerii. Po latach oświadczył, że jego publikacje były fałszerstwem⁵⁵.

Autor *Masonerii polskiej 2012* nie był jedynym, który wspominał o powiązaniu masonerii z ideologią satanistyczną⁵⁶.

Grupy wrogie masonerii zauważają atak masonerii na Kościół katolicki i jego wiernych. Według nich Kościół jest zwalczany także przez inspirowane przez wolnomularstwo środowiska i idee. Ksiądz Henryk Czepułkowski wśród zamierzeń masonerii wymieniał prowadzenie deprawacji moralnej społeczeństwa poprzez propagowanie kultu pieniądza i hedonizmu. Temu celowi mają też służyć alkoholizm i narkomania, które za przyczyną masonerii nie są faktycznie zwalczane⁵⁷. Kolejne miejsca w polityce masońskiej zajmuje propagowanie laicyzacji życia społecznego i polityka antyrodzinna⁵⁸. W celu odciążenia ludzi od Kościoła ma ona popierać ideologię New Age oraz działalność sekt religijnych⁵⁹.

Ponadto masoneria według H. Czepułkowskiego wykorzystuje mass media przeciwko Kościołowi katolickiemu. Stwierdził on, że:

Podważa się prawdy wiary, krytykuje się jako wsteczne i niezgodne z duchem czasu katolickie zasady moralne, kwestionuje się Kościoła autorytet duchowy, prawa, inicjatywy, samą obecność i udział w życiu społeczeństw, na cenzurowanym stawia się przede wszystkim tzw. Kościół oficjalny, teologię „watykańską” i osobiście papieża Jana Pawła II. Popiera się natomiast i krzykliwie nagłaśnia wszelkie kontestacje i rozdzwinki w Kościele i rozdmuchuje zdarzające się w nim zgorszenia⁶⁰.

Zgodnie z poglądem publicystów antymasońskich groźniejsza od otwartych ataków na Kościół jest jego infiltracja od wewnątrz. Publicyści ci zauważają nie tylko przynależność

⁵² *Idem*, *Masoneria polska 1999...*, s. 82.

⁵³ Giosue Carducci (1835–1907) — włoski poeta, profesor literatury włoskiej na uniwersytecie w Bolonii, wolnomularz. W 1906 r. otrzymał Literacką Nagrodę Nobla.

⁵⁴ Albert Pike (1809–1891), amerykański poeta, dziennikarz, wojskowy i wolnomularz. Jest autorem pracy *Morals and Dogma of the Ancient and Accepted Scottish Rite of Freemasonry*, w której znajdują się odniesienia do Lucyfera.

⁵⁵ Zob. W. Wojnar, *Za kulisami wielkiej mistyfikacji. Działalność Leona Taxila (1885–1897)*, „Ars Regia” 1994, nr 1 (6), s. 65–80.

⁵⁶ Zob. H. Czepułkowski, *op. cit.*, s. 19; W. Sawicki, *op. cit.*, s. 48–53.

⁵⁷ H. Czepułkowski, *op. cit.*, s. 30–32.

⁵⁸ *Ibidem*, s. 33–35.

⁵⁹ *Ibidem*, s. 36–37. W podobnym duchu — W. Sawicki, *op. cit.*, s. 102–106; A. de Lassus, *New Age. Nowa religia?*, Warszawa 1993, s. 66–68.

⁶⁰ H. Czepułkowski, *op. cit.*, s. 35–36.

kapłanów do łóż⁶¹, ale także wpływ idei wolnomularskich na nauczanie katolickie. Jak się wydaje, zdecydowany proces wpływania na doktrynę rozpoczął się podczas obrad Soboru Watykańskiego II. W tym punkcie zbliża to środowiska antymasońskie do tych związanych tradycjonalizmem katolickim. Ksiądz Michał Poradowski wskazywał na, jego zdaniem, istniejące zbieżności pomiędzy dokumentami soborowymi a ideami masońskimi. Przede wszystkim zdecydowanie krytykował deklarację o wolności religijnej *Dignitatis humanae*, która według niego wprowadziła zrównanie wszystkich religii z sobą⁶².

Osiągnięciem masonerii miała być także reforma liturgiczna, ekumenizm i nowe zasady relacji pomiędzy państwem i Kościołem⁶³.

Jeszcze bardziej zdecydowanie wypowiedzieli się autorzy publikacji *Europejski antykościół*. Uznają oni, że Kościół katolicki realizuje masońskie postulaty. We wstępie do książki określili swoje zamierzenia, pisząc:

pragniemy przedstawić także fragmenty gigantycznej operacji polityczno-religijnej, przeprowadzonej przez najwyższe kręgi masonerii okultystycznych, oraz zasygnalizować ich wpływ na zmianę orientacji sterników kościelnej nawy wobec owych mundialistycznych zjawisk⁶⁴.

Tym samym Kościół zgadza się na budowę Nowego Światowego Ładu zgodnego z zasadami masońskimi. Kowalski i Bar podkreślili także odpowiedzialność Jana Pawła II za popieranie „judeomasońskich” planów organizacji ładu światowego⁶⁵.

Sympatyzowanie z masonerią jest dostrzegane przez publicystów narodowych i katolickich nie tylko w Stolicy Apostolskiej. Maciej Giertych krytykował wypowiedzi polskich hierarchów i dziennikarzy periodyków katolickich, którzy bagatelizowali niebezpieczeństwa grożące ze strony masonerii. M. Giertych podkreślał, że:

W piśmie katolickim należałoby się spodziewać bardziej zdecydowanego przedstawienia stanowiska Kościoła. Zamiast wzywać do subtelności trzeba wskazać na zagrożenia płynące z oddzielenia prawa naturalnego od prawa Boskiego⁶⁶.

Publicyści reprezentujący środowiska antymasońskie starają się także przedstawić sposoby przeciwdziałania wpływom masonerii. Bogusław Kiernicki, autor broszury programowej Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego, wyrażał pogląd, że: „nie w prawie, a przynajmniej nie tylko, należy upatrywać prawdziwej zapory dla masonerii, ale przede wszystkim w wierze i w postawie Kościoła”⁶⁷. Wtórował mu publicysta pisma Narodowego Odrodzenia Polski, pisząc: „Masoneria walczy z wiarą katolicką, ale też i nasza wiara w Chrystusa jako Zbawiciela winna być najsilniejszą bronią przeciwko masonerii”⁶⁸.

⁶¹ Zob. *Masoneria w Kościele katolickim*, „Szczerbiec” 1996, nr 2–3 (52–53), s. 20–22.

⁶² M. Poradowski, *Problemy Drugiego Soboru Watykańskiego*, „Szczerbiec” 1996, nr 6–7 (56–57), s. 23.

⁶³ *Ibidem*, s. 23–24.

⁶⁴ J. Kowalski, J. Bar, *op. cit.*, s. 9.

⁶⁵ *Ibidem*, s. 62. Autorzy ci twierdzą ponadto, że symbolika Unii Europejskiej związana jest z tradycją żydowską. Flaga UE z 12 gwiazdami ma symbolizować 12 plemion Izraela — *ibidem*, s. 96.

⁶⁶ M. Giertych, *Nie przemogą! Antykościół, antypolonizm, masoneria*, Wrocław 1995, s. 130. Autor krytykował też książkę biskupa Zygmunta Pawłowicza, *Kościół i sekty w Polsce*, za bagatelizowanie problemów masonerii.

⁶⁷ B. Kiernicki, *Masoneria*, Warszawa 1993, s. 16.

⁶⁸ T. Zieliński *Dzieci wdowy*, „Szczerbiec” 2000, nr 1 (99), s. 14.

Podsumowanie

Współczesne środowiska antymasońskie w Polsce są zauważalne w prawicowym dyskursie. Ukazuje się sporo wydawnictw, zarówno książkowych, jak i artykułów w periodykach prawicowych. Schematy obecne chociażby w przedwojennej publicystyce wrogiej wolnomularstwu nadal są wykorzystywane. Choć, jak się wydaje, słabiej jest akcentowany motyw tzw. żydomasonerii. Znacznym zainteresowaniem cieszy się sytuacja w Kościele katolickim, zwłaszcza w związku ze zmianami, jakie w nim zachodzą od Soboru Watykańskiego II, który jest przez środowiska antymasońskie oceniany krytycznie⁶⁹.

Nowe w stosunku do okresu międzywojennego są kwestie związane z globalizacją i rozwojem Unii Europejskiej. Krytycy przypisują tym zjawiskom kierowanie się ku budowie masoniiego rządu światowego.

Ujęcie zagadnienia działalności masonerii przez część polskich środowisk prawicowych zdecydowanie można zaliczyć do spojrzenia charakterystycznego dla spiskowej teorii dziejów. Motyw tajnej organizacji, która ma mieć przemożny wpływ na losy świata, jest znany od bardzo dawna. Wolnomularstwo jest jednym z najczęstszych motywów, który pojawia się w takim postrzeganiu świata.

Polskie środowiska antymasońskie oprócz wskazywania na globalną działalność wolnomularstwa zwracają także uwagę na partykularny kontekst polski⁷⁰.

Bibliografia

- Bartyzel J., *Prawica*, <http://www.legitymizm.org/ebp-prawica> (dostęp: 12.12.2013).
 Caro Rodriguez J.M., *Wolnomularstwo i jego tajemnice*, Krzeszowice 2001.
 Cegielski T., *Księga Konstytucji 1723 roku i początki wolnomularstwa spekulatywnego w Anglii*, Warszawa 2011.
 Cegielski T., *Ordo ex chao. Wolnomularstwo i światopoglądowe kryzysy XVII i XVIII wieku, t. 1. „Oświecenie Różokrzyżowców” i początki masonerii spekulatywnej 1614–1738*, Warszawa 1994.
 Cegielski T., *Sekrety masonów: pierwszy stopień wtajemniczenia*, Warszawa 1992.
 Chajń L., *Polskie wolnomularstwo 1920–1938*, Warszawa 1984.
 Chajń L., *Wolnomularstwo w II Rzeczypospolitej*, Warszawa 1975.
 Chelmiński B., *Masoneria w Polsce współczesnej*, Warszawa 1936.
Co to jest „Wolnomularz Polski”?, <http://wolnomularzpolski.com/about/> (dostęp: 4.06.2013).
 Czepulkowski H., *Antykościół w natarciu*, Warszawa 1994.
 Davies M., *Nowa msza papieża Pawła*, Warszawa 2014.
 Dillon J.F., *Masoneria zdemaskowana, czyli walka antychrysta z Kościołem i z cywilizacją chrześcijańską*, Krzeszowice 2001.

⁶⁹ Przykładem mogą być pojawiające się sugestie w środowiskach tradycjonalistycznych, że np. An nibale Bugnini, który był przewodniczącym Komisji Liturgicznej przygotowującej reformę liturgii mszy, był wolnomularzem — zob. M. Davies, *Nowa msza papieża Pawła*, Warszawa 2014.

⁷⁰ Dobrą egzemplifikacją są publikacje Stanisława Krajskiego, który próbuje udowodniać wpływy masońskie w polskiej polityce i gospodarce — zob. S. Krajski, *Masoneria polska 2014*, Warszawa 2014; *idem*, *Masoneria polska 2017. U progu katastrofy*, Warszawa b.r.w.; *idem*, *Masoneria polska 2017 w centrum wydarzeń*, Warszawa b.r.w.

- Dunajewski A., *Pełen apostołowski troskliwości (List pasterski w sprawie masonerii)*, Krzeszowice 2005.
- Eger F., *Żydzi i masoni we wspólnej pracy*, Warszawa 1908.
- Elementarz wiedzy narodowej*, red. M. Barański, Warszawa 1995.
- Fisher P.A., *Szatan jest ich Bogiem. Encykliki papieskie i wolnomularstwo*, Poznań 1995.
- Giertych M., *Nie przemogą! Antykościół, antypolonizm, masoneria*, Wrocław 1995.
- Gładkowski R., *Gdy zostaniesz farmazonem*, Toronto 1991.
- Hass L., *Ambicje, rachuby, rzeczywistość. Wolnomularstwo w Europie Środkowo-Wschodniej 1905–1928*, Warszawa 1984.
- Hass L., *Sekta farmazonii warszawskiej. Pierwsze stulecie wolnomularstwa w Warszawie (1721–1821)*, Warszawa 1980.
- Hass L., *Wolnomularstwo w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII i XIX wieku*, Wrocław 1982.
- Hass L., *Zasady w godzinie próby. Wolnomularstwo w Europie Środkowo-Wschodniej 1929–1941*, PWN, Warszawa 1987.
- Kiernicki B., *Masoneria*, Warszawa 1993.
- Kluska Ł., *Przyczyny upadku I Rzeczypospolitej*, „Wszechpolak” 2000, nr 2 (100).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483> (dostęp: 11.12.2013).
- Korczyński S.J., *Masoneria (jej początki, organizacja, zasady i działanie)*, Krzeszowice 2003.
- Kowalski J., Bar K., *Europejski antykościół*, Warszawa 2005.
- Krajski S., *Masoneria i kryzys*, Warszawa 2010.
- Krajski S., *Masoneria i scjentologia*, Warszawa 2011.
- Krajski S., *Masoneria polska 1993*, Warszawa 1993.
- Krajski S., *Masoneria polska 1999*, Warszawa 1999.
- Krajski S., *Masoneria polska 2009*, Warszawa 2009.
- Krajski S., *Masoneria polska 2012*, Warszawa 2012.
- Krajski S., *Masoneria polska 2014*, Warszawa 2014.
- Krajski S., *Masoneria polska 2017. U progu katastrofy*, Warszawa b.r.w.
- Krajski S., *Masoneria polska 2017 w centrum wydarzeń*, Warszawa b.r.w.
- Krajski S., *Masoneria polska i okolice*, Warszawa 1997.
- Krajski S., *Szkice o masonerii i pogaństwie*, Warszawa 2000.
- Lassus A. de, *New Age. Nowa religia?*, Warszawa 1993.
- Leon XIII, *Humanum genus* (o sekcie masońskiej), Krzeszowice 2003.
- Masoneria polska w kraju i na emigracji*, red. Ł.T. Sroka, Kraków 2012.
- Masoneria w Kościele katolickim*, „Szczerbiec” 1996, nr 2–3 (52–53).
- Morawski K.M., *Źródło rozbioru Polski*, Krzeszowice 2010.
- Morawski K.M., Moszczyński W., *Co to jest masoneria*, Poznań 1997.
- Oksza-Grabowski I., *Masoneria*, Poznań 1997.
- Papieże o Żydach, masonerii, komunizmie*, red. Z. Rutkowski, Poznań 1999.
- Polacy pod okupacją żydo-masońską czyli jak odebrać żydo-masonerii władzę nad Polską*, b.m.r.w.
- Poradowski M., *Problemy Drugiego Soboru Watykańskiego*, „Szczerbiec” 1996, nr 6–7 (56–57).
- Prystupa M., *O spiskowej teorii dziejów*, „Ojczyzna” 1992, nr 11 (32).
- Rutkowski Z., *Wniosek do Ministra Sprawiedliwości, Prokuratora Generalnego o wszczęcie postępowania w sprawie działalności wolnomularstwa na terenie Rzeczypospolitej Polskiej zawierający Memorandum w sprawie zagrożenia niepodległości Państwa Polskiego przez działającą w Polsce masonerię*, Poznań 2001.
- Sawicki W., *Organizacje tajne w walce z Kościołem. Antykościół tajny — zarys*, Krzeszowice 2004.
- Sroka Ł.T., *Sprawiedliwi chcą być doskonali. Z dziejów wolnomularstwa w Krakowie od XVIII wieku do współczesności*, Kraków 2010.
- Ściepień M.B., *Poszukiwacze prawdy. Wolnomularstwo i jego tradycja*, Lublin 2000.
- Sztuka królewska. Historia i myśl wolnomularstwa na przestrzeni dziejów*, red. N. Wójtowicz, Wrocław 1997.
- Św. Maksymilian Maria Kolbe o masonerii i Żydach. Pisma wybrane*, red. S. Krajski, Krzeszowice 1998.

- Tokarz G., *Ruch narodowy w Polsce w latach 1989–1997*, Wrocław 2002.
- Tomasiewicz J., *Ugrupowania neoendeckie w III Rzeczypospolitej*, Toruń 2003.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 — Kodeks karny, <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970880553> (dostęp: 15.12.2013).
- Virebeau G., *Papieże wobec masonerii*, Komorów 2008.
- Virion P., *Rząd światowy. Globalizm, antykościół i superkościół*, Komorów 2006.
- Waingertner P., *Wolnomularstwo II Rzeczypospolitej w oczach współczesnych*, Łódź 1999.
- Warszawski J., *Zwięzły komentarz do wydanej przez Kongregację Doktryny Wiary „Deklaracji” o przynależności do stowarzyszeń masońskich*, Krzeszowice 2002.
- Wojnar W., *Za kulisami wielkiej mistyfikacji. Działalność Leona Taxila (1885–1897)*, „Ars Regia” 1994, nr 1 (6).
- Wójtowicz N., *Masoneria. Mały słownik*, Warszawa 2006.
- Wójtowicz N., *Masoni w wielonarodowościowej II Rzeczypospolitej*, Warszawa 2011.
- Wójtowicz N., *Wielki architekt wszechświata. Teologiczna krytyka masońskich wizji Boga*, Wrocław 1999.
- Zdybel L., *Idea spisku i teorie spiskowe w świetle analiz krytycznych i badań historycznych*, Lublin 2002.
- Zieliński T., *Dzieci wdowy „Szczerebiec”* 2000, nr 1 (99).

Freemasonry in the discourse of Polish right wing parties after 1989

Keywords: masonry, right wing parties, conspiracy theory, nationalism

Summary

Contemporary anti-masonic circles in Poland are noticeable on the political scene. There are numerous publications, both books and articles in right-wing magazines. Ideological schemas present in pre-war journalism of hostile freemasonry are still used. The situation in the Catholic Church is particularly interesting, especially in connection with the changes that take place in it from the Second Vatican Council, which is critically assessed by the Antimony community.

Important elements in the anti-masonic discourse are issues related to globalization and the development of the European Union. Critics attribute these phenomena to the construction of the Masonic world government (New World Order).